

'Het is maar verf'

Over de kracht en impact van Blind Walls Gallery

Kristel Zegers
&
Dennis Elbers

Dennis Elbers is oprichter en directeur van Blind Walls Gallery. Kristel Zegers is docent en onderzoeker Leisure Studies bij Breda University of Applied Sciences en bestuurslid van Stichting Blind Walls Gallery.

Door toenemende druk van de commercie wordt de publieke ruimte van veel binnensteden steeds homogener. In Breda is er een tegenbeweging, daar geven muurschilderingen van Blind Walls Gallery de stad een eigen identiteit. Lokale verhalen vormen de inspiratie voor muurschilderingen door internationale kunstenaars; de teller staat inmiddels op ruim 100. Iedere schildering genereert tal van waarden: stimuleert gesprek, trekt bezoekers, verandert ongewenst gedrag, draagt bij aan kennis van geschiedenis, geeft de kunstenaar een nieuw podium, brengt bewoners bij elkaar, maakt mensen trots, draagt bij aan de kwaliteit van leefomgeving of is een te gekke achtergrond voor een selfie op Instagram.

Kwaliteit van publieke ruimte

Het belang van onze publieke ruimte is afgelopen jaar extra zichtbaar geworden. De lockdown dwong tot thuisblijven, thuiswerken en thuisonderwijs. En daarom ook tot de wens om even aan de vier muren van het huis te ontsnappen en naar buiten te gaan. De publieke ruimte werd dan ook volop gebruikt: om te sporten, te spelen, te oefenen, te wandelen, muziek te maken en om op anderhalve meter afstand iemand te ontmoeten. Zeker als je zelf weinig buitenruimte hebt, waardeer je een aantrekkelijke publieke ruimte des te meer. Dan is het prettig om te zien dat initiatieven als Blind Walls Gallery je anders laten kijken naar die publieke ruimte, je verleiden om achterafstraatjes te pakken en je laten nadenken over de geschiedenis van de stad. Een ommetje

waarin je visueel geprikkeld wordt en de stad op een andere manier beleeft. Een mooi tegenwicht aan opgeschoonde binnensteden waar consumptiecultuur de boventoon voert.

Al langer is de rol van vrijetijd, events, kunst en cultuur als drager van ruimtelijke kwaliteit onderwerp van onderzoek. Na jaren waarin ze primair ingezet zijn als instrument voor het aantrekken van de creatieve klasse, bedrijven en toeristen - het 'op de kaart zetten' van de stad middels spektakel, iconische gebouwen en citymarketing - is de keerzijde van deze strategie inmiddels zichtbaar: onbetaalbare en gesegregeerde binnensteden, gedysneyfiseerd of gegentrificeerd, waarin weinig spontaan meer te ontdekken is, met een publieke ruimte die meer en meer gecommmercialiseerd en gepriyatiseerd is.

In plaats van een focus op korte termijn impact, wordt in toenemende mate gepleit voor een lange termijn strategie die een holistische benadering van placemaking hanteert. Hiermee wordt bedoeld dat er aandacht is voor zowel de fysieke stad, als de manier waarop de stad wordt ervaren en beleefd door gebruikers én hoe de stad middels symbolen en merken verbeeld wordt (zie Richards 2016 naar analogie van Lefebvre en Soja). Gezamenlijk 'maken' deze drie elementen een plek, vandaar de term placemaking. In de verbinding van deze drie elementen van plaats kan vrijetijd, events, kunst en cultuur een rol spelen. Immers, de kracht van deze sectoren is dat ze "betekenis aan plekken toekennen en op creatieve manieren zorgen dat deze betekenissen ingebed worden, waardoor ze aansluiten bij de wensen en capaciteiten van de stad" (Richards, 2016. p 12). Goede placemaking geeft een fysieke plek dusdanig vorm dat de ervaring van die plek betekenis krijgt voor bewoners en gebruikers. Een initiatief als Blind Walls Gallery slaagt erin een muur (fysieke plek) te koppelen aan

een lokaal verhaal (verbeeld in de schildering) waardoor de plek betekenis krijgt.

Ontstaan en ontwikkeling

Na ruim een jaar soebatten worden in 2014 de eerste verfstreken op de muren rondom Mols Parking gezet. Als onderdeel van het Graphic Design Festival Breda (sinds 2017 Graphic Matters) wordt een eerste semi-permanente artistieke interventie uitgevoerd op deze 'vergeten' plek. Voor de organisatie is het een zenuwlopend moment. De lokale regelgeving geeft weinig ruimte voor dergelijke projecten en niet alle pandeigenaren hebben gereageerd op het toestemmingsverzoek. Het motto 'het is maar verf' stond klaar als repliek op boze handhavers, parkeerplaatsbeheerders en pandeigenaren. De reacties van voorbijgangers waren van een ander kaliber dan verwacht: ze waren verrast, blij en voelden zich veiliger door de schilderingen in de donkere steeg. Dergelijke spontane en oprechte reacties krijgen een kunstenaar niet in een museum. De 'white cube' is sowieso een plek waar de organisatie zich graag aan onttrekt. Kunst aanbieden op een onverwacht moment, op een toegankelijke locatie in een context, daar is het om te doen.

Na de eerste vijf schilderingen drong het bij de ambtenaren door dat deze werkwijze effectiever was

“

Goede placemaking geeft een fysieke plek dusdanig vorm dat de ervaring van die plek betekenis krijgt voor bewoners en gebruikers.

“

Het meest ultieme lockdown product is wellicht een Blind Walls Gallery puzzel van 1000 stukjes.

om de stad aanzien te geven dan graffiti voortdurend verwijderen. Nog een editie van het Graphic Design Festival zorgde ervoor dat er eind 2015 genoeg muurschilderingen waren, om er een doorlopend en zelfstandig project van te maken. Blind Walls Gallery werd opgericht. Niet alleen om schilderingen te maken, maar vooral ook om de verhalen achter de schilderingen te delen. Met een groei van twaalf muurschilderingen per jaar bleek een eerste zenuwlopend moment. De lokale regelgeving geeft weinig ruimte voor dergelijke projecten en niet alle pandeigenaren hebben gereageerd op het toestemmingsverzoek. Het motto 'het is maar verf' stond klaar als repliek op boze handhavers, parkeerplaatsbeheerders en pandeigenaren. De reacties van voorbijgangers waren van een ander kaliber dan verwacht: ze waren verrast, blij en voelden zich veiliger door de schilderingen in de donkere steeg. Dergelijke spontane en oprechte reacties krijgen een kunstenaar niet in een museum. De 'white cube' is sowieso een plek waar de organisatie zich graag aan onttrekt. Kunst aanbieden op een onverwacht moment, op een toegankelijke locatie in een context, daar is het om te doen.

Werkwijze

Voor elke muurschildering is samenwerking met een groot aantal stakeholders nodig; diverse afdelingen binnen de gemeente, wooncorporaties, projectontwikkelaars, vastgoedeigenaren, bewoners, omwonenden en de meest uitdagende: vve's. Ze

“

Voorbijgangers waren verrast, blij en voelden zich veiliger door de schilderingen in de donkere steeg.

worden betrokken bij de keuze voor de locatie, het onderzoek naar verhalen, de selectie van de kunstenaar, het ontwerp, de uitvoering en financiering. Pas als na veel overleg het vertrouwen gewonnen is, en vooringenomen beelden uit de gedachten van de stakeholders gewist zijn, kan een kunstenaar aan het werk. Dit duurt over het algemeen maar een week. In andere steden waar veel street art voorkomt, zit het werk er dan op. Maar voor Blind Walls Gallery is dit het moment waarop we ons onderscheiden. De verhalen achter en over de schildering worden ontsloten via de pers, website, bijschriften, audioguides, plattegronden, rondleidingen, educatieve projecten en natuurlijk social media. Ook betrokken stakeholders dragen bij. Zo vertellen bewoners passerende kijkers spontaan over 'hun' muurschildering en bood de gemeente alle Brabantse parlementariërs een ingelijste foto en rondleiding aan. Bezoekers delen massaal hun foto's online en zo worden de verhalen verder verspreid vanuit trots, passend bij de eigen identiteit. De schaal van Breda draagt bij aan het succes: al wandelend of fietsend is de collectie te zien.

De collectie zorgt ook voor kansen op het gebied van ondernemerschap. Zelfs of wellicht juist dankzij corona; tijdens de lockdown maakte de organisatie een groei door. In plaats van twaalf geplande muurschilderingen, werden er in 2020 twintig gerealiseerd. Fysieke rondleidingen waren niet of beperkt mogelijk, waarop audioguides en tour-it-yourself-tassen werden ontwikkeld. Dat de muurschilderingen voorzien in de behoefte aan inspirerende ommetjes blijkt dagelijks uit het aantal keren dat routes online worden opgevraagd en QR codes naast het werk worden gescand. Zelfs in de wintermaanden waren er ieder weekend ruim 300 individuele gebruikers, die vaak samen met één of meerdere mensen aan het wandelen waren. Een museum op straat is nooit gesloten. Het 5-jarig bestaan werd gevierd met een jubileumboek, waarvan de eerste oplage in één week uitverkocht. Ook andere producten zoals T-shirts en caps zijn inmiddels te koop. Het meest ultieme lockdown product is wellicht een

Blind Walls Gallery puzzel van 1000 stukjes

Meer dan verf

Steeds vaker vragen overheden om advies, bieden eigenaren een muur aan en willen gevestigde culturele instellingen en merken samenwerken. Dit kan alleen succesvol zijn indien de samenwerking ook inhoudelijke meerwaarde oplevert op het gebied van artistieke ontwikkeling en impact op de kwaliteit van de leefomgeving. Dit alles met het oog op ons hogere doel 'Hét Museum op Straat' te zijn.

De coronatijd heeft het belang van een goede publieke buitenruimte voelbaar gemaakt. Blind Walls Gallery creëert tal van waarde en draagt bij aan placemaking. Het is van belang dit in samenhang te zien en uit te dragen, zodat zichtbaar wordt dat Blind Walls Gallery zoveel meer is dan verf.

Bronnen

- Richards, G. (2017). From place branding to placemaking: the role of events. *International Journal of Event and Festival Management*, Vol. 8 No. 1, pp. 8-23. <https://doi.org/10.1108/IJEFM-09-2016-0063>

Fotografie

- Buro Duizend Dingen (Pag. 38 kaders)
- Edwin Wiekens (Pag. 38 achtergrond)
- Rob Lipsius (Pag. 39)

